

IJTIMOYIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

ISSN 3060-5059

VOL.3 № 5

2026

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI ONA TILI TA'LIMIDA QO'LLASH: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY MEKANIZMLAR

Uskanov Kaxramon Xalikulovich

Jizzax davlat pedagogika universiteti, o'qituvchi

Annotatsiya

Ushbu maqola raqamli texnologiyalarni ona tili ta'limida qo'llashning nazariy asoslarini, ilmiy qarashlar tahlilini, metodologiyasini, konseptual modelini va amaliy mexanizmlarini keltirib o'tadi. Ta'lim jarayonida raqamli vositalarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun barcha ishtirokchilar birgalikda ishlashi zarurdir. Raqamli texnologiyalar ta'lim sifatini oshirishda katta rol o'ynaydi va bu sohada yangi imkoniyatlar yaratishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Intuitiv fikrlash, ta'lim jarayoni, interaktivlik, o'quvchilarni jalb qilish, multimedia vositalari, o'quv materiallari, onlayn kutubxonalar, video darslar, interaktiv dasturlar, kompetensiyaviy yondashuv, ijodkorlik, tanqidiy fikrlash, konstruktivizm tamoyillari, muammolarni hal qilish, faol ishtirok etish, mustaqil fikrlash, zamonaviy ta'lim.

ПРИМЕНЕНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ РОДНОМУ ЯЗЫКУ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ПРАКТИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ

Усканов Кахрамон Халикулович

Джизакский государственный педагогический университет, преподаватель

Аннотация

Данная статья представляет теоретические основы применения цифровых технологий в обучении родному языку, анализирует научные взгляды, обсуждает методологию, концептуальные модели и практические механизмы. Успешная реализация цифровых инструментов в образовательном процессе требует совместной работы всех участников. Цифровые технологии играют важную роль в повышении качества образования и служат для создания новых возможностей в этой области.

Ключевые слова: интуитивное мышление, образовательный процесс, интерактивность, вовлечение учащихся, мультимедийные средства, учебные материалы, онлайн-библиотеки, видеоуроки, интерактивные программы, компетентностный подход, креативность, критическое мышление, принципы конструктивизма, решение проблем, активное участие, самостоятельное мышление, современное образование.

THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN NATIVE LANGUAGE EDUCATION: THEORETICAL FOUNDATIONS AND PRACTICAL MECHANISMS

Uskanov Kakhramon Khalikulovich

Jizzakh State Pedagogical University, Teacher

Abstract

This article presents the theoretical foundations of the application of digital technologies in mother tongue education, analyzes scientific perspectives, discusses methodology, conceptual models, and practical mechanisms. Successful implementation of digital tools in the educational process requires collaboration among all participants. Digital technologies play a significant role in enhancing the quality of education and serve to create new opportunities in this field.

Keywords: Intuitive thinking, educational process, interactivity, student engagement, multimedia resources, educational materials, online libraries, video lessons, interactive programs, competency-based approach, creativity, critical thinking, principles of constructivism, problem-solving, active participation, independent thinking, modern education.

Zamonaviy ta'lim tizimida, xususan, O'zbekiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlarda an'anaviy pedagogik yondashuvlarni raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish zarurati tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ona tili ta'limi faqatgina tilning grammatik va semantik jihatlarini o'rganish bilan cheklanmay, balki talabalarning madaniy identitetini mustahkamlash, mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish va global raqobatbardoshligini oshirishga yo'naltirilgan. Ushbu jarayonni muvaffaqiyatli

amalga oshirishda mobil ilovalar va virtual sinf xonalari kabi raqamli vositalar yordamida o'quv jarayonini interaktiv va shaxsiylashtirilgan formatga o'tkazish imkoniyatlari mavjud.

Biroq O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni (2023-yilgi tahriri) va Ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi doirasida raqamli texnologiyalarni ona tili ta'limiga integratsiya qilish jarayoni hali to'liq shakllanmagan. Bu esa o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish hamda ta'lim infratuzilmasini takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi. Raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga samarali joriy etish uchun pedagogik kadrlarning tayyorgarligini oshirish va zamonaviy ta'lim muhitini yaratish muhim ahamiyat kasb etadi.

O'qituvchilarni raqamli vositalar bilan ishlashga tayyorlash, ularning pedagogik kompetensiyalarini kengaytirish, shuningdek, ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali ta'lim sifatini yanada oshirish mumkin. Bu esa o'z navbatida talabalarning ona tilidagi bilimlarini chuqurlashtirish va ularning global miqyosda raqobatbardosh bo'lishini ta'minlaydi. Shunday qilib, raqamli texnologiyalarni ona tili ta'limiga integratsiya qilish jarayonida o'qituvchilarning tayyorgarligini oshirish va zamonaviy ta'lim muhitini yaratish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Metodlar. Raqamli vositalar yordamida ona tili ta'limini yanada samarali, innovatsion va sifatli tarzda tashkil etish imkoniyatlari kengayadi. Ona tili ta'limida raqamli texnologiyalarni qo'llashning nazariy asoslari bir nechta pedagogik yondashuvlarga tayanadi.

Kompetensiyaviy yondashuv o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Ushbu yondashuvga ko'ra, raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini amaliyotda qo'llay olishlari kerak. O'zbekistonlik olimlardan M. Qodirov raqamli texnologiyalar vositasida o'quvchilarning til ko'nikmalarini amaliy faoliyat bilan bog'lash zarurligini ta'kidlaydi. Bu yondashuvda o'quvchilar faqat nazariy bilimlarni o'zlashtirib qolmasdan, balki ularni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'lishlari lozim. Interaktiv dasturlar, virtual mashg'ulotlar va onlayn platformalar orqali o'quvchilar o'z bilimlarini mustaqil ravishda sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Konstruktivistik yondashuv esa J. Piaget va L. Vygotskiy tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, o'quvchilarning bilimlarni mustaqil ravishda shakllantirishlariga asoslanadi. Ushbu yondashuvda raqamli texnologiyalar interaktivlikni kuchaytirib, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Masalan, onlayn muhokamalar, forumlar, virtual guruh loyihalari va hamkorlikdagi topshiriqlar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini ifoda etish va boshqalar bilan tajriba almashish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning tanqidiy va analitik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Raqamli pedagogika esa ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarni samarali qo'llashga qaratilgan zamonaviy pedagogik yondashuv hisoblanadi. Ushbu yondashuvda ta'lim jarayonining interaktivligi, moslashuvchanligi va o'quvchilarning motivatsiyasi kuchaytiriladi. Raqamli pedagogika asosida tashkil etilgan ta'lim muhiti o'quvchilarning individual ehtiyojlari va qiziqishlarini hisobga olgan holda bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu bilan birga, multimediya vositalari, mobil ilovalar, elektron platformalar va virtual sinf xonalari o'quvchilarning darslarga bo'lgan qiziqishini oshirib, ta'lim samaradorligini kuchaytiradi.

Natijalar va tahlillar. Multimedia vositalarining qo'llanilishi o'quv materiallarini jonlantirish va o'quvchilarning diqqatini jalb etishda samarali vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, animatsiyalar, audio-vizual materiallar va interaktiv taqdimotlar dars jarayonining qiziqarli va tushunarli tashkil etilishiga xizmat qiladi. Raqamli resurslar, jumladan onlayn kutubxonalar, video darslar va interaktiv dasturlar o'quvchilarga mustaqil ravishda bilim olish imkoniyatini yaratadi. Ushbu resurslar nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtirishda, balki amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

O'qituvchilarning raqamli texnologiyalarni qo'llashdagi malakasi ta'lim jarayonining muvaffaqiyatida asosiy omillardan biri hisoblanadi. O'zbekistonlik pedagoglar doimiy ravishda o'z malakalarini oshirib borish zarurligini ta'kidlaydilar, chunki bu darslarni yanada qiziqarli, samarali va innovatsion tarzda tashkil etishga yordam beradi. M. Qodirov va S. Usmonov kabi olimlar raqamli texnologiyalarni kompetensiyaviy yondashuv doirasida qo'llashning ahamiyatini alohida qayd etadilar. Ularning fikricha, raqamli vositalar orqali o'quvchilarning ijodkorlik, mustaqil fikrlash va tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin.

Konstruktivizm tamoyillari, xususan J. Piaget va L. Vygotskiy tomonidan ishlab chiqilgan nazariyalar, raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilarni muammolarni mustaqil hal qilishga undaydi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlab, ularning mustaqil fikrlash, ijodkorlik va hamkorlikda ishlash kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, virtual muhokamalar, onlayn loyihalar va interaktiv topshiriqlar orqali o'quvchilar o'z bilimlarini mustahkamlash va amaliyotda

qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Umuman olganda, raqamli pedagogika ta‘lim jarayonini yangilash va uni zamon talablariga moslashtirishda muhim vosita hisoblanadi. Ushbu yondashuv o‘qituvchilar va o‘quvchilar o‘rtasida samarali muloqot va hamkorlikni rivojlantirish, shuningdek, ta‘lim jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Ona tili ta‘limida raqamli texnologiyalarni qo‘llash kompetensiyaviy, konstruktivistik va raqamli pedagogika yondashuvlari nuqtayi nazaridan turli afzallik va imkoniyatlarga ega. Har bir yondashuvning o‘ziga xos jihatlari mavjud bo‘lib, ularni integratsiyalashgan holda qo‘llash ta‘lim jarayonining samaradorligini oshirishga yordam beradi. Raqamli texnologiyalar o‘quvchilarning bilim olish jarayonini faollashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodkorlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi hamda zamonaviy ta‘lim muhitini shakllantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni ta‘limda muvaffaqiyatli qo‘llash uchun o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish, zarur texnik va metodik resurslarni yaratish hamda innovatsion pedagogik yondashuvlarni amaliyotga joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Natijada, ona tili ta‘limining sifati oshib, o‘quvchilarning global axborot makonida samarali faoliyat yuritish imkoniyatlari kengayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Qurbonova M. F. Difficulties in Enhancing Communicativeness of Pre-Service English Teachers // “Maktabgacha va maktab ta‘limi” ilmiy jurnali. – 2025. – № 10. – B. 275–277.
2. Qurbonova M. F. Pedagogical-Psychological Aspects of Value Formation in Modern Literary Education // Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – B. 1348–1351.
3. Qurbonova M. F. Boshlang‘ich ta‘limda neyropedagogik yondashuvlarni joriy etish istiqbollari // “Ijtimoiy-gumanitar sohada ilmiy-innovatsion tadqiqotlar” jurnali. – 2026. – Vol. 3. – № 4. – B. 113–116.
4. Vygotsky L. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge: Harvard University Press, 1978.
5. Bruner J. The Process of Education. – Cambridge: Harvard University Press, 1960.
6. Mayer R. Multimedia Learning. – New York: Cambridge University Press, 2009.
7. Mishra P., Koehler M. Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge // Teachers College Record. – 2006.
8. Sazakova O. A. K., Mirzayeva G. Teaching English to the Young Learners Implementing Technology and Social Networking Sources // Academic Research in Educational Sciences. – 2024. – Vol. 5. – CSPU Conference 1 Part 2. – B. 662–665.